

Název: Preventivní programy Etické dílny®

Základní informace o programu:

Úroveň provádění:

Programy všeobecné primární prevence

Oblast zaměření:

Specifické programy primární prevence a programy na podporu duševního zdraví

Cílová skupina:

1. – 9. třída základních škol

Forma:

Interaktivní

Délka programu:

2 vyučovací hodiny, v případě stmelovacích programů 4 vyučovací hodiny, program probíhá v rámci běžné výuky ve škole.

Poskytovatel:

Hope4kids, z.s.

www.etickedilny.cz

Náročnost programu:

Pro školu není realizace programů náročná – vyčlení pro danou třídu časovou dotaci 2 hodiny (v případě stmelovacích programů 4 vyučovací hodiny), zajistí učebnu a přítomnost pedagoga, ideální třídního učitele. Učitel je v roli pozorovatele dětí a jejich chování ve skupině, aktivně je zapojen spíše okrajově. Učitelé dostávají po programu záznamy z realizovaného programu, včetně doporučení pro další práci s třídou, případně s rodiči.

Metodická podpora:

U našich programů vycházíme z odborných poznatků efektivní PPRCH, průběžně procházíme odbornými semináři a školením, supervizí. Programy aktualizujeme na základě společenského vývoje a zpětné vazby žáků a pedagogů, programy realizujeme na školách již přes 22 let a máme mnoho zkušeností.

Pomůcky:

Interaktivní tabule, případně školní notebook (není podmínkou). Děti potřebují psací potřeby.

Evaluace:

Kvalitu programů lze posoudit z:

- průběžné evaluace jednotlivých částí programu - zapojení žáků do programu, jejich aktivita a reflexe, dále zpětná vazba (písemná či slovní) od žáků, která obvykle zahrnuje otázky, které konkrétní myšlenky si žáci odnáší z programu, jak se jim program líbil, co jim chybělo a jak hodnotí své zapojení do programu.
- hodnocení pedagogů (formou dotazníku nebo ústního sdělení na konci programu).
- záznamu z realizovaného programu, který lektor zasílá během následujících dní metodikovi prevence. V záznamu je popsán průběh programu, splnění definovaných

cílů programu, zpětné vazby účastníků programu (žáci, učitelé), hodnocení lektora. Cenným bodem jsou doporučení pro případnou další práci se třídou.

- písemného hodnocení ŠMP a dlouhodobé spolupráce se školou.
- intervizního a supervizního setkávání.
- systematického sledování kvality v měsíčních tabulkách, které lektor předává vedení ED. Vedení pak jednotlivé poznatky zpracovává do metodik.
- závěrečného vyhodnocení za příslušný školní rok.

Cena programu:

1100 Kč/hod.

Popis programu (perex)

Nabízíme školám 30 tematicky rozmanitých programů *Etické dílny*® určených pro žáky 1.–9. ročníku ZŠ. Věnujeme se prevenci závislostí, kybernetické bezpečnosti, rozvoji sociálních dovedností, posilování třídních kolektivů i osobnímu růstu dětí – včetně zvyšování jejich psychické odolnosti.

Na českých školách působíme už více než 22 let a každý rok oslovíme přes 60 000 dětí napříč republikou. Naše programy jsou koncipovány tak, aby zajišťovaly systematický a dlouhodobý přístup k primární prevenci. V průběhu let sledujeme pozitivní dopady na osobnostní rozvoj dětí i prevenci rizikového chování.

Součástí našeho projektu je také mobilní a webová poradenská aplikace **Zeptej.Se**, dostupná dětem ve věku 8–17 let nepřetržitě – 24 hodin denně, 7 dní v týdnu, včetně prázdnin. Tým zkušených poradců je připraven odpovídat na otázky a nabízet podporu i mimo školní prostředí.

Propojením preventivních programů a následné poradenské podpory pomáháme vytvářet bezpečné a podnětné prostředí pro zdravý vývoj dětí a mladých lidí.

Východiska programu

Stále častější psychické obtíže u dětí a dospívajících ukazují na naléhavou potřebu prevence – nejen v oblasti rizikového chování, ale i v porozumění a zpracování vlastních emocí. Děti potřebují motivaci i konkrétní nástroje, jak pečovat o své duševní zdraví a jak postupně rozšiřovat svou zónu komfortu.

Třídní kolektivy zároveň čelí řadě sociálních problémů a v oblasti závislostí se objevují nové trendy, která s sebou nesou další rizika.

Proto školám nabízíme 30 preventivních témat pro 1.–9. ročník ZŠ, která reagují na aktuální potřeby dětí i výzvy současné doby.

Cíle programu

Dlouhodobým cílem je podpora osobního růstu a integrity každého dítěte. Usilujeme o to, aby si účastníci osvojili:

- zralý a zodpovědný přístup ke každodenním rozhodnutím,
- pozitivní vztah ke zdravému životnímu stylu,
- motivaci k budování kvalitních a respektujících mezilidských vztahů.

Dílčí cíle programu:

1. **Prevence rizikového chování** – pomocí zážitkových a stmelovacích programů *Etické dílny*® učíme děti spolupráci, respektu a podporujeme procesy potřebné pro zdravé fungování třídního kolektivu.
2. **Podpora duševního zdraví** – interaktivní formou trénujeme zvládání zátěžových situací a rozvoj psychické odolnosti.
3. **Dostupná pomoc skrze aplikaci Zeptej.Se** – prostřednictvím webové a mobilní poradenské platformy nabízíme dětem a dospívajícím bezpečný prostor pro sdílení obtíží a získání podpory od zkušených poradců i mimo školní prostředí.
4. **Podpora pedagogů** – po skončení programu zasíláme škole doporučení pro další práci s třídou, která pedagogům umožňují navázat na témata i dynamiku z programu.

Cílová skupina

Primární cílovou skupinu tvoří žáci 1.–9. ročníku základních škol. Okrajově pracujeme také s dětmi v mateřských školách (zejména předškoláky) a studenty středních škol – např. formou stmelovacích programů pro nově vzniklé kolektivy.

Mezi cílové skupiny patří také pedagogové a asistenti pedagogů, kteří se programu účastní a mohou díky tomu vnímat aktuální dynamiku třídy a dále s ní pracovat.

Nepřímou cílovou skupinu představují rodiče – především u mladších dětí, které často doma sdílejí zážitky a myšlenky z programu. To otevírá prostor pro dialog a může podpořit vztahy v rodině. Rodiče se také k programům dostávají zprostředkovaně skrze pedagogy, například na třídních schůzkách nebo prostřednictvím školního informačního systému, kam zasíláme podněty a doporučení.

Časová struktura programu

Preventivní programy probíhají v průběhu celého školního roku. Školy obvykle předkládají návrh termínů, kterým se lektoři snaží maximálně přizpůsobit. Celoroční harmonogram se obvykle tvoří na začátku školního roku s ponecháním rezervy pro případné změny a přesuny.

Nejčastěji realizujeme programy ve dvou blocích za sebou, tj. během čtyř vyučovacích hodin (2 x 90 minut).

Aktivity Hope4kids mají celorepublikovou působnost a nejsou vázány na jeden konkrétní region.

Obsah programu

Etické dílny® jsou programy všeobecné primární prevence, které školám pomáhají naplňovat

minimální preventivní program napříč ročníky 1.–9. tříd ZŠ i v předškolním vzdělávání. Nabízíme celkem 30 tematicky rozmanitých programů – od všeobecných po specificky zaměřené – ze kterých si školy vybírají podle doporučeného rozvrhu. Programy probíhají přímo ve škole, v rámci výuky.

V *Etických dílnách*® děti rozvíjejí dovednosti, které jim pomáhají rozhodovat se o vlastním životě, řešit každodenní situace a zvládat náročné období dospívání. Programy jsou zaměřeny na rozvoj životních dovedností – a to jak sociálních (spolupráce, komunikace, empatie), tak dovedností sebeovlivnění (seberegulace, rozhodování, zvládání emocí).

Zároveň děti získávají základní vzorce bezpečného chování napříč různými oblastmi rizikového chování. Některé programy jsou cíleně zaměřeny na konkrétní typy rizik (např. závislostní chování, kybernetická rizika, šikana).

Detailní přehled tematických zaměření, cílových skupin a specifických cílů jednotlivých programů je uveden v aktuálním katalogu na www.etickedilny.cz.

K dosažení vzdělávacích cílů využíváme interaktivní metody – práci ve skupinách, hraní rolí, diskuse i symbolické aktivity. Děti nejsou pouze posluchači, ale aktivními spolutvůrci obsahu. Vedeme je k hledání vlastních odpovědí na mravní a hodnotové otázky, čímž podporujeme jejich samostatnost a odpovědnost.

Při realizaci programů vycházíme ze zásad efektivní primární prevence rizikového chování.

Nově realizujeme také vrstevnické programy určené pro problémové kolektivy, které spadají do oblasti selektivní primární prevence.

Personální nároky

Programy realizují lektori s dosaženým 1.—3. stupněm kvalifikace čtyřúrovňového modelu. Všichni lektori musí projít lektorských výcvikem v metodice Etické dílny®, prochází pravidelným intervizním a supervizním setkáváním, průběžně se vzdělávají v oblasti etické výchovy, primární prevence, krizové intervence apod. Mají specifické znalosti, dovednosti a způsobilosti - znají typy a projevy rizikového chování. Dále pak zvládají práci se skupinovou dynamikou, všímají si dění ve skupině i nápadnosti v chování jednotlivců. Dokážou ve skupině rozeznat ohroženého jedince a předat jej do návazné péče. Vedle toho jsou u lektorů požadovány tzv. měkké dovednosti, tedy komunikativnost, empatie, kreativita, tolerance, ale i sebereflexe či schopnost nadchnout ostatní pro společný cíl. U lektorů je očekávána pokročilá úroveň profesionální zodpovědnosti a organizačních schopností. Samozřejmostí je mravní bezúhonnost a vyznávání zdravého životního stylu. Všichni lektori jsou vázáni dodržovat etický kodex lektora programů Etické dílny®.

Kontraindikace (omezení) - Etická citlivost témat a role lektora

Některá témata přirozeně vyvolávají etickou diskusi, případně otevírají prostor pro vznik etických dilemat. Týká se to zejména otázek spojených s rozlišováním dobra a zla, správného a nesprávného. Mezi často diskutovaná patří například témata rasismu, LGBTQ+, antikoncepce, rozvodu, vážných nemocí nebo smrti.

Etika je dynamickou oblastí – její pojetí se liší nejen mezi jednotlivci, ale proměňuje se i v kontextu společenského vývoje a kulturního prostředí. Naším cílem však není tyto diskuse potlačovat, ale naopak je vést kultivovaně, s respektem a v bezpečném prostoru.

Pokud v programu vznikne situace, která přináší širokou škálu názorů, emocí a postojů, je úkolem lektora zajistit, aby debata probíhala v mezích vzájemného respektu, v souladu s platným právním rámcem (např. zákonná věková hranice pro pohlavní styk, zákaz hanobení rasy) a s ohledem na kulturně-etický rámec. Tímto rámcem jsou pro naše lektory evropské hodnoty vycházející z křesťansko-židovské etiky, které kladou důraz na důstojnost každého člověka, svobodu svědomí a odpovědnost za své jednání.

Evaluace

Kvalita programů *Etické dílny*® je průběžně sledována a vyhodnocována na několika úrovních:

1. **Průběžná evaluace v průběhu programu**
 - sledujeme míru zapojení žáků, jejich aktivitu a kvalitu reflexí;
 - žáci poskytují písemnou nebo ústní zpětnou vazbu, v níž reflektují, jaké myšlenky si z programu odnášejí, co je zaujalo, co jim případně chybělo a jak vnímají své zapojení.
2. **Hodnocení pedagogů**
 - formou krátkého dotazníku nebo ústního sdělení po skončení programu;
3. **Záznam lektora z realizace programu**
 - obsahuje stručný popis průběhu, naplnění cílů a zpětnou vazbu od účastníků.
 - pedagogům jsou zároveň předána doporučení pro další práci s třídou.
4. **Písemné hodnocení školního metodika prevence (ŠMP)**
 - součástí je i sledování kvality dlouhodobé spolupráce se školou.
5. **Intervizní a supervizní setkání lektorů**
 - slouží ke sdílení zkušeností, zvyšování odborné úrovně a reflexi náročných situací.
6. **Sledování kvality v měsíčních přehledech**
 - každý lektor pravidelně odevzdává měsíční tabulky s přehledem programů a poznatky z praxe, které vedení zpracovává a zapracovává do metodik.
7. **Závěrečné vyhodnocení školního roku**
 - každoročně provádíme celkové shrnutí poznatků, trendů a zpětné vazby pro strategické směřování programu i jeho metodické zdokonalování, které probíhá během léta.

Materiální požadavky

Interaktivní tabule, případně školní notebook (není podmínkou). Děti potřebují psací potřeby.

Prostorové požadavky

Programy probíhají v rámci výuky přímo ve škole, která si programy objedná. Nejčastější místo realizace programu je běžná třída, v níž je možnost přesouvání stolů a židlí pro kruhové uspořádání sezení. Pro řadu aktivit je potřeba poněkud více prostoru. Flexibilně lze v případě potřeby využít i venkovní prostory (např. pro stmelovací programy). Během programu se často vytváří

nejdůležitější shrnutí a výstupy z práce (např. plakát), je užitečné, pokud tyto výstupy mohou ve třídě zůstat i po skončení programu.

Požadavky na supervizi

Protože lektori programů Etické dílny® jsou rozptýleni v různých částech ČR, je týmové vedení hodně specifické.

Lektori jsou rozděleni do oblastí, každý lektor má svého oblastního lektora, který zajišťuje pravidelnou intervizi.

Pro supervizi jsou lektori rozděleni do více skupin, aby mohla zajištěna efektivita supervize. Ta probíhá 2x ročně s externím supervizorem (dle smlouvy).

Ověření efektivity programu

Programy Etické dílny probíhají na školách již přes 22 let a máme možnost ověřovat efektivitu programů především z hlediska dlouhodobé spolupráce se školami – žáci s námi mohou vlastně procházet průřezově různá témata řadu let. Zpětné vazby ukazují, že žákům i pedagogům se na našich programech nejvíce líbí aktuálnost témat, svěží a pestré uspořádání aktivit a vytvoření bezpečného prostoru pro sdílení. I po letech, kdy se s některými absolventy ED setkáme velmi hezky o programech mluví.

Návaznosti / vhodné kombinace

Programy *Etické dílny*® vycházejí z rámcového vzdělávacího programu a podporují naplňování minimálního preventivního programu školy. Jejich cílem však není komplexní pokrytí tématu po obsahové stránce – zaměřují se především na postojovou a etickou rovinu. Proto doporučujeme, aby byla témata programů vhodně doplněna o teoretické znalosti v rámci běžné výuky (např. občanské výchovy, výchovy ke zdraví, přírodopisu).

Díky široké nabídce témat doporučujeme školám dlouhodobou spolupráci, která umožňuje systematickou návaznost a zvyšuje dopad programů na třídní kolektivy i jednotlivce.

V rámci programů také dětem nabízíme informace o dostupné odborné pomoci související s probíranými tématy – například:

linka důvěry, projekt e-Bezpečí, adiktologické poradny, centra pro testování HIV, poradny pro odvykání kouření, aj.

Tyto kontakty dětem předáváme citlivým a věku přiměřeným způsobem jako možnost další podpory mimo školu.

Formy podpory

Lektori nabízejí dětem možnost po programu kontaktovat je pomocí mobilní a webové aplikace www.zepfej.se, a poslat svoje dotazy, na které se nenašel prostor v rámci programu (stud, nedostatek času, dodatečné otázky...). Tato mobilní aplikace má svoje zveřejněná pravidla, dále etický kodex, kterým je služba poradců vázána. Všichni poradci prochází pravidelnou supervizi.

Realizátor – přímý kontakt na organizaci a zodpovědnou osobu za vzdělávání v programu www.etickedilny.cz

Ing. Eliška Krmelová – ředitelka Hope4kids

e.krmelova@hope4kids.cz

Mgr. Viktorie Zemanová – vedoucí lektorka

viki.zemanova@etickedilny.cz